

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm. Gernandts Boktr.-Aktieb.

N:r 6 (216)

Fredagen den 5 februari 1892.

5:te årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher ..... kr. 8:— Idun m. Modet. utan kol. pl. > 6: 50 Idun ensam..... > 4:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets nya hus.) Prenumer. sker i landsorten å post- anstalt, i Stockholm hos redaktion.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag Lösnummerspris 15 öre. (vid kompletteringar).</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons 70 öre pr nonp.-rad.</p>
--	---	---	--	---

Mathilda Öhman.

Med våra dagars storartade utveckling ha äfven för kvinnan öppnats nya banor.

Hemmet, hvars tränga sfer fordom var tillräcklig för hennes verksamhet, började vid en växande kulturutveckling mer och mer visa tendenser till ett oroväckande öfverflöd på kvinnlig arbetskraft. Den unga dottern, som ej längre inom hemmet fann någon sysselsättning, kastade helt naturligt sina blickar utom detsamma, och härmed var första impulsen gifven till kvinnans uppträdande på den arbetsmarknad, som förut varit mannen ensam förbehållen, ett uppträdande, för hvars sena förekomst mannens egoism så ofta och så orättvist fått uppbära skulden.

En bland de första, som hos oss begagnade sig af dessa åt kvinnan nyvunna rättigheter, var nuvarande lärarinnan för den pedagogiska afdelningen å Gymnastiska centralinstitutet i Stockholm, Mathilda Öhman.

Hon föddes i Stockholm den 31 oktober 1838. Våra sociala missförhållanden tvungo henne att redan som barn kasta sig i kampen för tillva-

ron, där hennes unga krafter offrades för att skaffa existensmedel åt en äldrig moder och en sjuk syster, vilkas nästan enda stöd i lifvet hon var.

Än engagerades den 14—15-åriga skolflickan att spela dansmusik på privata tillställningar, hvilka slutade först fram på morgonen; än satt hon, ensam vakande i det lilla hemmet, under nattens långa timmar sysselsatt med något handarbete, sedan skolan tagit dagens alla timmar i anspråk.

Efter avslutade studier vistades hon i egenskap af sjuksköterska hos en släkting. Därefter tillträdde hon 1860 en lärarinnebefattning i Norrland, hvilken plats hon innehade till hösten 1865, då längtan efter hemmet drog henne tillbaka till Stockholm.

År 1864 hade Gymnastiska centralinstitutet öppnat sina portar för den kunskapsörstande kvinnan, och Mathilda Öhman beslöt att pröfva sina krafter på detta nya verksamhetsfält.

Då hon anmälde sig, hade kursen visserligen redan pågått fjorton dagar, men det välvilliga och uppmuntrande mottagande hon rönt af då-

Hvad rätt du tänkt, hvad du i kärlek vill,
 hvad skönt du drömt kan ej af tiden härjas,

det är en skörd, som undan honom bergas,
 ty den hör evighetens rike till.

VIKTOR RYDBERG.

varande öfverläkaren för den pedagogiska afdelningen, professor Hjalmar Ling, kom henne att det oaktadt våga försöket. Hon inskrefs som elev och hade inom kort hunnit fatt de andra. Detta års kurs räknade åtta elever— första året hade ej haft mera än fyra.

Den 8 maj 1866 aflade hon examen med utmärkta betyg, och följande dag erbjöd prof. Ling henne anställning som biträdande lärarinna vid Centralinstitutet, en utmärkelse, som icke kom någon af institutets öfriga elever till del.

Under ledning af den dåvarande ordinarie lärarinnan, fröken Hildur Ling, utvecklades hon till en skicklig och för sitt kall varmt intresserad gymnast. Också har hon alltid i tacksamt och troget minne bevarat prof. Ling och hans syster.

Efter denna senares död 1884 tillträdde hon ordinarie befattningen som lärarinna för den pedagogiska afdelningen, hvilken plats hon än i dag innehar; dessutom deltar hon i skötandet af institutets klinik.

Hennes verksamhet har ej endast varit inskränkt till institutets egna elever, hvilkas antal, under de snart *tjugusex* år hon där varit anställd, uppgått till 216; hon har dessutom ägnat sin tid åt skolor, privatelever och patienter till en numerär, vida öfverstigande tusentalet. Under prof. Bergs ledning förestod hon den dåtida elektricitetskliniken på Centralinstitutet samt under tre månaders tid undervisningen i sjukgymnastik under ordinarie lärarinnans sjukdom. Dessutom var hon ensam lärarinna för de kvinnliga eleverna i Stockholms Gymnastik- och Fäktklubb under tre års tid.

Utom de betalande privatpatienter, hvilka begagna sig af hennes erfarna och skickliga behandling, finns det ett stort antal medellösa, åt hvars vård hon utan ersättning och med en aldrig tröttnande människokärlek ägnar sina lediga stunder.

Hennes uppfattning af sin ställning som lärarinna är värd allt erkännande. Skämtsamt och kamratlik utanför lektionstimmarne, utöfvar hon under dessa en sträng disciplin. Hon är också varmt afhållen af alla sina elever och följer än i dag med oförminskadt intresse allas deras öden i lifvet, hvilka under loppet af något öfver ett *fjerdedels sekel* varit ställda under hennes handledning.

Mycket mera vore att lägga till denna enkla lefnadsteckning, som blott ofullständigt skildrar den anspråkslösa och varmhjärtade kvinnans mångåriga verksamhet i den lidande mänsklighetens tjänst.

H. W.

Hela världen är en rad af underverk, men vi äro så vana vid dem, att vi kalla dem vardagsting.

H. C. Andersen.

Lifvet själft är icke annat värdt, än det rätta man velat, det goda man utträttat och det minne man efterlämnar.

Es. Tegnér.

Fyra visor.

Af

Emanuel Geibel.

Tolkade af *Fågel Blå*.

I.

*Förbi är röda rosors tid,
 Nu liljor blomma blott;
 Nu har mitt hjärta vunnit frid,
 Till hvila kärlek gått.*

*Du nalkas, lifvets lugna höst! —
 Den heta kärleksglöd
 Dock lämnat kvar uti mitt bröst
 En strimma rosenröd.*

*Och efter vårens vilda strid
 Nu frid mitt hjärta fått;
 Förbi är röda rosors tid,
 Nu liljor blomma blott.*

II.

*Du frågar mig, du lilla,
 Hvi jag min tid vill spilla
 På sång och klagolåt; —
 Jag har försummat våren
 Och lekt med hjärtetsåren:
 På skämt nu följer gråt.*

*När vårens rosor glödde
 Och bågarns purpur blödde,
 Jag var ej törstig då,
 Mig vinkat eldig drufva
 Och rosenläppar ljufva; —
 Jag aldrig sökt dem nå.*

*Nu sjunker sol i hagen,
 Nu bleknar sommardagen,
 Nu eldas det, mitt bröst;
 Men våren är försvunnen
 Och drufvans glöd förbrunnen;
 Han nalkas, lifvets höst,*

*Förbi med solskensdagar! —
 Nu sjunger jag och klagar
 Min sorg på hvarje stråt:
 Jag har försummat våren
 Och lekt med hjärtetsåren: —
 På skämt nu följer gråt.*

III.

*Du är så tyst, så blyg, du lilla;
 Och ser jag dig i ögat in,
 Där strålar mot mig blidt och stilla
 Ditt oskuldfromma barnasinn'.*

*I ord du ej din känsla kläder,
 Du småler endast fint och godt; —
 Så månen ler, när sol gått neder,
 I himlens blåa stjärneslott.*

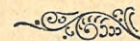
*I skära drömmar hän mitt sinne
 Förriinner, när du ser på mig;
 Blott ett behåller jag i minne:
 Att jag förenad är med dig.*

IV.

*Du ljumma vårkvällsskymning.
 Hur är du mig så kär! —
 Bland tunga skyar skymtar
 En stjärna här och där. —*

*Ur skog och dalar stiger
 Mot himlens blåa loft
 Ljuf som en dröm om våren
 Violens varma doft.*

*En sång jag ville dikta,
 Lik denna ljumma kväll.
 Men kan ej tonen finna,
 Så vek, så blid och säll,*

Styrelsesättet i våra hem.

Af *Ellen Bergström*.

»Det ärliga lagbundna konungadömet är den borgerliga frihetens och den borgerliga ordningens säkraste värn.»
 (Känd statsman.)

Ehuru jag tror mig äga något öra för tidens ljud och missljud samt intresse för det, som arbetar inom den, ehuru jag städse haft motvilja för allt, som kan kallas orättvisa och förtryck, och känner deltagande för lidandet och nöden, är jag emellertid för min ringa del förvissad om, att den socialdemokratiska framtidsstat, som förespeglas oss så skön af en del agitatorer, endast är en utopi, att samhällsskadorna icke skulle botas genom en omstörtning af det bestående statsskicket, utan snarare därigenom skulle beredas återgång till forna tiders näfrätt och barbar, och jag har icke ännu funnit anledning att öfvergifva min tro på den konstitutionella monarkien såsom den bästa af alla samhällsformer, om jag ock måste medgifva, att den måhända lider af brister, sådana som vidlåda allt mänskligt.

Må ingen genom denna inledning föreställa sig, att jag vore nog förmäten att ämna inlåta mig på statslära eller nog enfaldig att försöka mig på att lösa den sociala frågans krångliga problem, då jag saknar alla förutsättningar för att behandla dessa högviktiga ämnen. Men när man förnimmer detta högljudda missnöje mot allt bestående, som intränger snart sagdt öfverallt, och ser så mycket stackars folk, som »drifves hit och dit af vädret», kan ju äfven helt naturligt en kvinna, ehuru utan lärdom, väckas till tankar på rådande förhållanden och missförhållanden, och hvar orsakerna till de senare samt om möjligt botemedlen mot dem kunna vara att söka. Några sådana utan alla anspråk framställda tankar, som hafva sammanhang med *hemmets* skick och styrelse, må jag ju äga någon befogenhet att här komma med.

Hemmet utgör en liten stat i staten, och de båda hafva nog långt innerligare samband med hvarandra, än man vanligen antager. Hurudant det borgerliga samhället är, beror helt visst till stor del på, hurudana hemmen äro. Om man tittar in i de senare, skall

man få se ungefär samma styrelseformer som i staterna representerade. De äro i miniatyr stundom republiker, någon gång despotier, tyvärr allt för ofta anarkier och äfven till någon del konstitutionella monarkier.

Som jag emellertid förhåller mig tämligen likgiltig, ja, tvifvelaktig mot det mycket berömda republikanska styrelsesättet — gärna för mig må det äga några företräden! — men icke heller går så långt åt höger som Stjernstolpe, hvilken, då han läste om kejsardömet Marockos intagande, utbrast: »Strunt i landet, men det var skada på författning!», förbigår jag dessa båda slag af styrelseformer. Mot familjedespotismen skulle jag nog polemisera, för så vida den i vår tid icke utgjorde en så försvinnande insats i det hela.

Tidsandan tyckes gå i den riktningen, att den vill afskaffa lagbundenheten i hemmen såväl som i samhällena; barnen tåla lika litet så kalladt *tvång* som medborgarne göra det; föräldramyndigheten börjar blifva otidsenlig, och allt mera mognar det släkte, om hvilket det blifvit sagdt: »Barnen skola sätta sig upp mot föräldrarna.» Ungdomen fostras i allt för många hem i självviskhet, egenvilja, olydnad och otyglad frihet, så att verkligen små anarkier uppstå litet hvarstades. Den insuper närpå förakt för de försumliga eller svaga fäderna och mödrarna, lär sig pocka på sina rättigheter, utan att åläggas några skyldigheter; missnöje med hvad hemmet kan åstadkomma förspörjes nog, men att det existerar något, som heter plikt, är för den unga friskaran motbjudande att höra talas om eller rent af obekant. I full konsekvens härmed är också den lefvande, praktiska kristendomen, hvilken som ett salt bör ingå i lifvets alla detaljer och skydda mot förruttnelse, fullständigt utesluten därför.

Med bästa vilja kan man icke fritaga den kroppsarbetande klassen från att lämna en stor kontingent till detta slag af hem, ehuru det vare långt från mig att vilja påstå den enda. Orsaken till en sådan upplösning som den nu nämnda är nämligen ofta att söka däri, att familjefadern för ett lif i dryckenskap, hvarigenom han spiller aktningen för sig hos barnen och med den väldet öfver dem. Som ett vanligt motstycke ser man då, huru hustrun blifver loj och likgiltig samt söker sin tröst i kaffe och prat hos grannkvinnor. Barnen blifva därigenom öfverlämnade åt sig själfva och tillbringa sin mesta tid utan kontroll på gator och gårdar. Ännu oftare ligger orsaken i den öfverdrifna klemigheten, då man icke vill veta af det gamla kärnspråket: »Uppföden edra barn i tukt och Herrans förmaning!», utan endast håller på uppfostrans andra sida: ömheten och kärleken.

I nu nämnda hem är det antagligen, som roten och upphovet till många samhällsvådor äro till finnandes, ty manne det ej är från dem, som dessa fräcka pojkar utgå, dem man med en känsla af obehag möter på gatan, hvilka våga allt, och för hvilka man måste väja, om man vill undgå att antastas af dem, hvilka nöjen understundom, efter hvad man läser i tidningarna, bestå i att lägga hinder på banan för det frambrusande tåget, gifva falsk brandsignal om nätterna, bryta upp breflådor och annat dylikt ofog; manne icke äfven den sortens ungdomar, hvilka i skolans ordning endast se fjättrar, dem de, så fort sig göra låter, söka afskudda för att i stället »läsa privat», och hvilka så ofta sluta som mer eller mindre förolyckade existenser? Och manne det ej är dessa samma, som utgöra,

då de hunnit ett stycke längre fram, en så fruktbar jordmån för en hop revolutionärt och socialistiskt utsäde? Deras pockande på samhället blifver en följdriktig utveckling af pockandet på hemmet; deras missnöje med det förra en följd af det från barnåren innötta missnöjet med hemmets förhållanden. Uppfostrade i själfsväld, som de äro, huru skola de sedan kunna och vilja foga sig i den borgerliga ordning, som måste finnas, för att ingens rätt skall blifva trädd för nära, i den »lagbundenhet, som är frihetens värn»; och då föräldrahemmet icke bibragt dem ett rätt begrepp om, att med rättigheter följa skyldigheter, huru skola de sedan ute i lifvet kunna fatta denna viktiga princip? De hafva bildat sig liksom den föreställningen, bland flere andra falska, att samhället skall bjuda på en stor och bekväm vagn, i hvilken hvar och en skall hafva plats att sitta upp och makligt färdas fram, på samma sätt som de förut äkt i den, som föräldrarna dragit. Den oreda i begreppen, som man med häpnad möter hos en stor del folk, hvilken gör dem till lekbollar för tilltagsna uppviglare, och hvilken man så gärna tillskrifver deras bokliga insikter och bildning, är enligt min tro långt snarare att tillskrifva den bristande sedliga disciplinen i barndomshemmet. Härtill kunna läggas de märkliga ord, som den tyske statsmannen Varnhagen von Ense uttalar på ett ställe i sina dagböcker: »Socialism och kommunism äro straff för öfverhoppad kristendom.»

Ett ordspråk säger, att nöden drifver hund i band, och när dessa den otyglade egenviljans och egoismens representanter en gång själfva sitta som familjefäder, då omständigheterna pålägga dem band och tvinga dem att lefva för andra, då är den läxa, de hafva att lära, både sur och svår. Den självviskhet och det själfsväld, som i barnåren jämförelsevis lätt kunnat kufvas, men som i stället fritt fått tillväxa, följa dem som ett ondt, hvilket förbittrar båda dem själfva och dem, som äro omkring dem, och sprida sig som en missnöjets smitta åt många håll.

Hvad nu missnöjet särskildt beträffar, framhålles det nära nog som en dogm, att det utgör vilkoret för allt framåtskridande och alla förbättringar. Må vara att däri ligger någon sanning, men å andra sidan kan väl med fog däremot invändas, att det ofta händer, att den enskilda människan, som söker visa välvilja och ställa efter bästa förmåga, tröttnar i sina bemödanden och svalnar i sin ifver i stället för att spurras till vidare ansträngningar, så framt hon ständigt röner otack och klander. Och gäller detta måhända icke också i det offentliga lifvet?

Låt oss nu titta in i de hem, som hafva motsatta styrelsesätt, med andra ord utgöra konstitutionella monarkier i smått! Fadern är kung i sitt lilla rike, modren hans ministere — här blifver bilden ju något haltande — tillsammans bilda de regeringen, hvilken styr efter gällande grundlag, d. v. s. den gudomliga lagen, med hvilken de hafva att göra sig noga bekanta och tillägna sig som sin; de tänkande och längre komna barnen utgöra kamrarna, hvilka må tillfrågas och äga rätt att säga sin mening, hvilken godkännes, om den är god, och de små barnen de, som ännu icke äga rösträtt. Föräldrarna hållas i vördnad, lagen i helgd. De för ordningens skull införda stadgarna efterleivas, och en sund frihet, grundad på lydnad och kärlek, råder. Barnen få där hållning och skick; ungdomen blifver medveten om, att den har förpliktelser och moralisk ansvarighet. Visst

händer det, att det blifver split i kamrarna, men den respekt och det förtroende, »statschefen» ingifver, hejda alla öfverdrifter och lugna sinnena. De hem, där en sådan ande och ett sådant styrelsesätt äro herskande, höra till fosterlandets samhällsbevarande element, och de unga män och kvinnor, som utgå från dem, hafva alla förutsättningar att blifva nyttiga och goda medborgare och medborgarinnor.

Skola icke därför vi alla föräldrar, hvilka samhällsklasser vi än tillhöra, hvilka älska våra fäders land, hvilka önska, att det må rensas från osunda jäsämmen, för att få lämna det i arf åt våra efterkommande friskt och rättsligen fritt ena oss om att inrätta våra hem efter sist antydda princip? Må vi gifva akt på, om tygellöshet och oordning hålla på att gripa omkring sig i dem och i sådant fall stämma i bäcken, då vi merendels ej kunna det i än! Må vi hvarken tillåta ett missnöjets gnat på anordningar, dem vi med erfarenheten och kärleken till rättesnöre infört, eller ett oförsynt pockande på förmenta rättigheter! Må vi lära våra barn, att hvar människa, hon vare ung eller gammal, ja, så snart hon blifvit en medveten varelse, äger plikter, om dessa ock till att börja med endast bestå i att gå små ärenden från mamma ut i köket! Må vi praktiskt innöta hos dem sådana heliga bud som dessa: Den där två kjortlar hafver, han gifve den, som ingen hafver! Arbetaren är värd sin lön. Hedra fader och moder! Gif käjsaren hvad käjsaren tillhör och Gud, hvad Gud tillhör, o. s. v.

Icke vill jag hafva uttalat ett sådant öfverord, som att allt ondt härmed genast vore afhjälpt, men förvisso skulle en rätt god dam därigenom sättas mot den destruktionsens störtflod, som synes hotfull för vår samfundsordning. »Barnet är mannens fader», och två forntida vise, hvilka omskapade sina nationer till den tidens främsta, riktade sin förnämsta uppmärksamhet på barnens uppfostran.

Men för att kunna regera väl måste vi uppfostra oss själfva så, att våra barn, i stort som smått, må kunna *se upp* till oss och vörda vår styrelse så väl som våra lärdomar och efterdömen.

I vimlet.

Stundom i skymmande sommarnatten
ljuda i drömmen toner från förr,
susa som säng öfver stilla vatten,
klappa så sakt på hjärtats dörr...
(D. Fallström.)

I Stockholm på den välkända restauranten en midvinterdag, när skymningen i fönsterrutorna förde en fåfång strid med de elektriska lågornas segerrikt strålände oceller.

Middagen pågick som bäst, à la carte, charmant som vanligt, och upppassarne serverade oupphörligt aptitligt doftande rätter, hvilka under gästernas lifiga samspråk inmundigades med tydlig belåtenhet öfver tillagningen.

Det var verkligen en ovanlig tillströmning af folk den dagen, man måste vara riktigt påpasslig för att kunna få tillfälle att »vika ett bord» och för att sedermera kyparen ej skulle fullständigt negligera ens hungriga tillvaro vid det där bordet; man måste ofta nog »vänta ut» de mättade för att få slå sig ned och studera matsedeln — som vanligt var det ju hufvudsakligast ungarlar, hvilka träng-

des där vid borden: officerare, jägmästare, jurister och andra.

Bäst jag satt där och skar i en chateaubriand, kom en familj in i lokalen, herre och fru med son och dotter. Föräldrarna voro inemot 50-talet båda två, dottern såg ut att vara en 16 år, sonen vid pass 10. Troligen var det någon godsägare — hvarför ej också högvälboren och f. d. militär — från hufvudstadens grannprovinser, en ståtlig man med präktig hållning och nobless i hvarje åtbörd, skarpa ögon, yfviga mustascher, håret något grånadt. Frun en liten blid kvinna med hjärtvänliga ögon och en viss skygghet att komma in bland alla de stojande herrarna, dottern fullväxt, smärt och rank, med djupa, mörka ögon, hvars blickar du gärna skulle velat fånga, gossen tafatt med slyngelaktiga fasoner.

Det saknades plats vid småborden i restauranten, hvarför familjen efter någon tvekan slog sig ner vid det stora bordet i matsalens midt, där fruntimmer eljes ogärna sitta — man exponerar sig där så obehagligt! Upppassaren bugade sig för de nykomna gästerna och fick genom godsägaren, jag älskar att kalla honom så, reda på de resultat, det gemensamma studiet af matsedelns gifvit uppslag till. Ungmön var intressant nog med sina vackra ögon, som hon i smyg förde omkring till grannborden för att spionera på den eller den gästens smak eller sätt att äta; gossen hade fått tag i ett par tandpetare, dem han mycket samvetsgrant tuggade ut till fina trådar, medan far och mor med låg röst samtalade om någon angelägenhet.

Till sist kom då maten äntligen in, man åt, godsägaren betalade det hela, stolarna skötos undan — då, medan samtliga gästers ögon voro fästade på gruppen för en sekund, då kysste flickan och gossen fadern och modern på hand till tack för maten, alldeles som om de varit hemma hos sig på ägendomen. Man riktigt kände, huru sorlet ögonblickligt tystnade, huru känslorna välde i hårda eller veka ungarshjärtan — det var då också ett ovanligt uppträde i matsalen, detta!

Familjen gick, och snart började middagskonversationens surrsurr lika käckt igen, men vid ett af småborden satt där en herre på ett 50-tal år, som ej rörde knif och gaffel på en god stund, utan blott såg ned mot tallriken — — det ryckte litet nervöst i munvinklarne, och jag tyckte han mumlade: »den, som ändå hade någon af de gamla kvar i lifvet att kyssa på hand eller hade några barn, som kysste mig på hand, när måltiderna ändas!» — — Till sist upphörde emellertid den »barnslige» herrn med sitt drömeri, de flesta andra hade nog redan glömt hela händelsen; det var ju också blott ett en-passant-motiv ur restauranternas skiftande panoptikon.

Hugo Samzelius.

Små kulturbilder.

Af Ave.

I.

Idenna den lömskt smygande, hemlighetsfulla farsotens tid kommer man — synnerligen om man bor i en större stad — att studera den moderna kulturen, sådan som den visar sig vid bår och graf. Och när vi

äldre aktgifva på den nya tidens företeelser på samfundslifvets olika områden, då tvingas vi också till att göra jämförelser emellan den tankegång, som skapat och uppbär flydda dagars seder och bruk, och den som fostrat och bär vår tids uppfattning af hvad som skall kallas ett höfviskt sätt emot vår nästa.

Därför är det dock ingalunda sagdt, att vi äldre i *allt* gifva »den gamla goda tiden» företräden.

Meningen med dessa små kulturbilder är helt enkelt att framlägga några af äldre dagars seder bredvid nutidens till en yngre generations benägna påseende.

När man på landsbygden genom något tillfälligt bud eller med det ordinarie postbudet erhöill ett stort kuvert med breda svarta kanter och svart lack, då visste man, innan brefvet bröts, att det innehöll bud, att någon så kallad *stånds*person inom kretsen af ens umgänge eller bekantskaper afidit. Dessa »sorgebref» utgjordes antingen af ofantliga biljetter, eller ock var det sedvanliga tillkännagifvandet tryckt på första sidan af ett helark; i båda fallen avslutades notisen med antingen: s. b. u. (sorgens beklagande undanbedes) eller ock med s. b. ö. s. (sorgens beklagande ökar saknaden).

Det är dock föga troligt, att dessa vinkar efterkommos; kanske voro de ej heller så allvarligt menade, ty jag minnes, att herrar och damer plägade tala om, att de »varit på kondoleansvisit i sorgehuset». Bland bondeståndet så väl som bland de mindre besuttna folkklasserna fanns icke mången person, som var så ohöfvisk i sitt uppträdande, att han icke skulle ha sagt sitt halfhöga: »Beklagat sorgen», då han träffade en bekant, som genom döden förlorat någon anhörig.

Dödsannonser i tidningar voro på 1840-talet, liksom »sorgbref» och begravningsbiljetter, dessa senare icke sällan utsirade med en grafvård och en tårpil samt försedda med sitt oundvikliga o. s. a (om svar anhålles), ett slags privilegium för stånds personer. Dödsannonserna voro dock helt enkla och innehöllo blott, att N. N. stilla afidit, sörjd och saknad af så och så många anhöriga. Stundom afslöts dessa tillkännagifvanden med hänvisning till en eller flere psalmverser.

Den sed, som nu mångenstädes öfvas, att i tidningar bekantgöra en afliden anförvands religiösa ståndpunkt, d. v. s. att genom annons tillkännagifva, att N. N. dött i tron på Kristus, är en tämligen ny sed, och den skulle i äldre tider ha väckt anstöt inom alla klasser, såsom varande ett vanhelgande af så väl kristendomen som af familjelifvet.

Man hade i dessa tider föga begrepp om att »häfda personligheten»; därför kunde man nog få se tillkännagifvet, att hustrun till herr N. N. afidit, liksom äfven, att en son eller dotter till herr N. N. och hans hustru gått hädan; men aldrig drömde man i den tiden om, att somliga af oss skulle få upplefva den dag, då »personlighetsprincipen» blifvitså genomdrifven, att vi numera ej sällan få se, hur tre- och femåriga barn, i egna namn, annonsera om sin fars eller mors fränfalle.

Sådana märkvärdigheter få vi åtminstone stundom nu mera bevittna i landsorten, liksom också att sådana små föräldralösa, i eget namn, inbjuda begravningsgästerna, naturligtvis medels biljetter och annonser.

Begravningskransar voro på 1840-talet på sätt och vis okända, och det kan förklaras däraf, att blomsterodlingen då ännu låg i sin linda. Då utgjorde icke, såsom nu är förhållandet, denna del af trädgårdsskötseln en god inkomstkälla för ett icke ringa antal svenskar,

och ej heller funnos i den tiden samfärdsmedel med södern, hvilka möjliggjorde en blomsterhandel, som öppnat en ny utsikt till förvärf för några af våra städers kvinnor och män.

Det är dock en gammal sed att gifva den döde blommor och grönt med sig i grafven. Ståndspersonerna klädde en afliden ungmö i myrtenkrona; ynglingen fick en myrtenslinga kring sin bleka panna, och i bådas höggra hand sattes en blombukett. Den fattigare delen af landtbefolkningen, den som ingen blomsterträdgård hade, fick buxbomskvistar från storbondens trädgårdshäckar, och det var hos rik och fattig allmän sed att beströ en aflidens sista hvilobädd med gröna kvistar.

Om odalbonden i den tiden ej anlidade tidningarna för att tillkännagifva, att döden gästade hans hem, så lämnade han dock ej sina vänner i okunnighet därom. En sorgklädd tjänare — dräng eller piga — bar dödsbudet till släkt, gilles- och hyalag, och på samma sätt bjöds också till begrafning. Utom gillelaget stående, men i samma by boende personer inbjödos äfven, men blott till »att följa N. N. till jorden». Ville dessa senare gäster riktigt visa sitt deltagande för de efterlevande, så gick man klädd i mörk dräkt till sorgehuset, äfven om det låg afsides från kyrkvägen, betraktade med stilla vördnad liket, erhöill någon förfriskning och slöt sig till de eftersta leden i »likfärden».

Det var en i dubbel bemärkelse tung vandring för många af männen, ty likvagn var för menige man en nästan okänd sak. Likkistan bars på en tung bår, hvilken hvilade på bärarnes skuldror, och ett ständigt ombyte af bärare gjorde, att färden blef långsam.

Annorlunda var det naturligtvis i städerna, där likvagnar då för länge sedan undanträngt bären och — afskaffat seden, att kvinnor gingo med i likfärd.

Men såväl i stad som på landsbygd höll sig en sed uppe, och den seden var att visa vördnad för dödens majestät. Ingen man, ingen kvinna, ingen yngling, flicka eller något barn var i den tiden så ohöfvisk eller så oupplyktad, att icke åsynen af en likfärd aftvang dem skyldig ödmjukhet. Hvem var väl så taktlös, att han eller hon självilligt gick för att möta och beskåda sörjande medmänniskor, hvilka följde en af sina kära till grafven?

Stilla drog man sig in i hus eller gård, i skjul eller koja, medan likfärden gick fram, och såg man sig tvungen att ute på kyrkvägen möta den, så gick man med böjdt hufvud ut på dikesreinen. Ingen, ingen borde få anledning till att tro, det man ville bekika bleka ansikten och skälvande läppar. Därför voro också de hemska, spökaktiga sorgeslöjorna en obehöflig vanprydning för sörjande kvinnor. Nu, då seden tillåter, att damer i moderna, färgrika dräkter trängas med likföljet vid kyrkogårdspart, vid grafkapell och vid den öppna grafven, nu torde mången förgråten maka, moder och syster välsigna den människas, som genom att uppfinna den hemska sorgeslöjan erbjöd *något* skydd mot girigt nyfikna och spanande blickar.

Och om någon äldre människa, som i sin barndom lärt sig att bära vördnad för död och sorg, finner det underligt, att nutidens människor uttrycka sitt deltagande för sörjande bekanta genom att låta sig i likfärden representeras af en tom vagn eller af en vid sitt visitkort häftad grafkrans, så bortfaller säkert denna undran, när vi äldre se, hur unge män i grupper leende göra anmärkningar öfver deltagarne i sorgetåget, samt hur barn ur alla samhällslager kila in emellan de sörjandes led,

springa öfver grafvarnas hägn, nedstampande gräs och blommor, för att så skyndsamt som möjligt förena sig med den skara fullvuxna åskådare, hvilkas hela diktan och traktan går ut på att räkna grafkransarne och läsa gifvarnes namn på visitkortet.

Vill man förstå en tids seder, måste man lära sig fatta den tankeströmning, som uppstår dem.

I äldre dagar rådde oseden att offentligen förevisa »finare lik»; det var de högt uppsattes »lit de parade», som efterapades enligt råd och lägenhet i alla samhällsklasser. Seden torde icke ännu vara rent utdöd, ty nyfikenheten i förbund med fåfängan att förevisa en »grann likklädsel» äro starkare än fruktan för smitta, där farsot härjar.

Däremot är nog seden att upphänga minneskransar i kyrkorna afskaffad nästan öfver hela landet. Hemmen blifva nu, som tillbörligt är, förvaringsplatser för de »äreminnen», hvilka icke äro afsedda att följa med likkistan eller att pryda den igenkastade grafven. Lagern eller eklöfskransen i *silfver* hänges kring den afidne ryktbare mannens kabinettsporträtt öfver hans forna skrifbord, och en del af vår landsbefolkning låter göra ett slags glasskåp för att däri, till efterkommande, förvara de kransar af pärlor eller målad metall, som af korporationer eller vänner blifvit sända till sorgehuset.

Seden att i vax afbildade levande och döda, de mest olika existenser, från de högsta i samhället, från vetenskapsmannen, den själfupppoffrande människovännen till gycklaren, stråtröfvaren och mördaren, är en helt ny företeelse i vårt land, och då den ännu blott, Gud ske lof, förekommer i vår hufvudstad, får den endast skrivas på dennas konto för dålig konst.

Nog hände det i äldre tider, att nattliga gäster af kött och blod smögo sig fram emellan grafvarna, en och en, för att, lysta af månen, antingen tvätta bort vårtor från händerna i några droppar regnvatten, samlade i urhållningen på någon grafhäll, eller ock för att låna en bit människoben, en handfull mull och, i svåraste fall, lägga en lottsedel på en väns graf under ödmjuk anhållan om en liten vink för att fånga lyckan.

Detta var en stygg, mörk vidskepelse, hvem nekar det; men vördnaden för de döda och deras stad visade sig dock däri, att man icke tvättade så mycket som ett finger på en grafhäll eller tog ens en nypa mull från en graf, utan att först ha tyst och stilla bedt slumraren om tillåtelse därtill. Och ve den, som lånat ett människoben och ej på utsatt tid återbar lånet! Hans samvete frammanade för honom lika bullersamma och närgångna andar, som någonsin vår tids spiritister orka kalla fram med »vetenskapliga» medel.

Aldrig under min barndom och tidigare ungdom såg jag barn leka och rasa på en invigd kyrkogård. Gingo barn emellan grafvar och finga lust till en vildt växande tusensköna eller akleja, så gick det först an att plocka blomman, sedan man höfviskt frågat: »Gode döde, får jag lof?»

Det är tydligt nog, att den tankeströmning, som för i världen uppbar slika seder, var en annan än den, som nu gör det nödvändigt att stundom postera poliskonstaplar vid kyrkogårdsporten för att upprätthålla en smula ordning vid större begrafningar. Och icke är det gamla tiders tankegång, som affödt de så ofta förekommande blomsterstölderna från grafvar.

Väl var det styggt att se forna tiders nattliga kyrkogårdsbesökare mystiska färd; jag tror dock, att himlens måne och klara stjärnor

blott logo vemodigt åt dessa halförskrämda varelser, men åt den nya tankeströmning, hvilken mångenstädes gör de dödas hvilostäder till skådeplatser för illdåd och tygellöshet, öfver den gråta Guds änglar och alla goda, sedliga människor.

Om lifrantor.

AF Oskar Lundgren.

Ivåra dagar finnes väl ingen, som icke hört namnet lifrantor omnämnas. Många veta att det ordet betecknar någonting godt, men alla hafva ej klart för sig, hvad som egentligen menas därmed. Ett ord med samma betydelse, som vi lånat från främmande språk, har vunnit större burskap hos oss. Det är ordet pension.

Lifrantor äro ett slags pension. Att sådana lämna tjänstemännen stora fördelar genom att bereda dem en tryggad ekonomisk ställning under ålderdomen är ett välbekant faktum, men att dessa vunnits genom årliga insatser i pensionsanstalter, erinrar man sig sällan. Än mindre tänker man på, att numera hvarje omtänksam medborgare för sig och de sina kan vinna samma förmån genom insättning af penningar i de s. k. lifranteanstalterna.

Då dessa hafva sina stora betydelse icke endast för mannen, utan äfven för kvinnan i hvad samhällsställning hon än befinner sig, torde några upplysningar om desamma här icke vara ur vägen.

Lifranteanstalterna hafva till uppgift att bereda sina delägare antingen:

- 1:a den högsta möjliga lifränta — årlig utdelning — att på ålderdomen uppbaras eller
- 2:a det största möjliga kapital att vid bestämd ålder lyftas.

De äro sålunda ett slags försäkringsinrättningar. Våra lifförsäkringsanstalter meddela också jämte lifförsäkringar äfven kapital- och lifränteförsäkringar. Man bör emellertid icke förblanda dessa olika slag af försäkringar. Det är endast de senare, som skola blifva föremål för denna uppsats.

Förutom de stora lifförsäkringsbolagen hafva vi numera i hvarje län särskilda ränte- och kapitalförsäkringsanstalter. Dessas enda uppgift är att på grund af gjorda insatser under loppet af en längre eller kortare tid, hvarunder de insatta medlen dels genom räntevinst dels genom arfsvinst efter afidna delägare förkofrats, bereda de kvarvarande kapitalbehållning eller lifrantor under den form, insättaren själf önskar.

Mången är tveksam vid valet af dessa anstalter. Åt samtliga af de inhemska torde man emellertid tryggt kunna anföra sina besparingar. Om deras olikhet för öfrigt vilja vi här icke mycket orda. Utan tillråda vi enhvar att själf skaffa sig prospekt såväl från bolagen som länsanstalterna och själf afgöra sitt val. Prospekt och nödiga upplysningar erhållas gratis hos anstalternas agenter eller direkt från hufvudkontoren.

Bolagen bestämma sina lifrantor något lägre än länsanstalterna. De förra fixera på eget ansvar lifräntebeloppets storlek, de senare ställa det i beroende af gällande räntefot, hvarför beloppet icke med full säkerhet på förhand kan uppgifvas. Dock torde det icke understiga det af bolagen fixerade, utan snarare öfverstiga detsamma på grund af billigare förvaltningsomkostnader samt understöd af allmänna medel.

Den årliga utdelningen kan börja vid hvilken ålder som helst. Dock måste denna likaså den tid, då kapitalbildning får lyftas, på förhand bestämmas, och få medlen dessförinnan icke uppsägas. Afider den försäkrade före tiden för penningarnes utfående, återgå de insatta medlen till den dödes arvingar med undantag af räntan, som tillfaller de i anstalten kvarstående. Dessa kunna äfven i de flesta anstalter på särskilda vilkor blifva delaktiga äfven af den bortdöendes kapital.

Den hastighet, med hvilken insatserna i lifranteanstalterna tillväxa, är genast i ögonen fallande. Mången, som icke är van vid den sammansatta ränteräkningen, måste häpna inför de resultat, siffrorna lägga i dagen. Om t. ex., som ibland händer, ränteanstalten kan betala 6 % jämte arfsvinst af de dödes räntor, så kan en årlig insats af 10 kronor under de 10 första lefnadsåren bereda: antingen en behållning af 354 kronor att lyftas vid 25 års ålder, 969 kronor att lyftas vid 40 års ålder, 3050 kronor att lyftas vid 55 års ålder; eller ock, om så önskas, en årlig utdelning intill lifvets slut, hvilken, om den begynner redan vid 26 års ålder, börjar med 24 kronor, samt därefter årligen stiger, — men om dess uttagande uppskjutes till 41 års ålder, börjar med 70 kronor — samt om den uppskjutes till 55 år, uppgår till 305 kr. för män och 274 kr. för kvinnor.

Likaså kan genom insättning af 50 eller 100 kr. under de 10 första lefnadsåren beredas en behållning eller årsutdelning, som är fem eller tio gånger större än de här ofvan anförda o. s. v.

Det skulle blifva för vidlyftigt att här återgifva flere exempel eller några fullständiga tabeller, men vi tillråda alla att taga ytterligare kännedom härom genom att rekvi-rera prospekt från någon lifranteanstalt.

Många af de förmögna insätta gärna större eller mindre kapital för sig och de sina på någon af våra vanliga banker. Detta kan ju vara godt och väl, men man vinner däri-genom icke samma syfte som genom insättningar i lifranteanstalterna. Bankerna lämna mindre ränta och ingen arfsvinst. Penningarna kunna likväl där utfås, när ägaren finner för godt. Detta kan naturligtvis ofta vara en fördel, men också motsatsen.

(Slut i nästa n:r.)

Vårsådd.

Ur lifvet

af

Edith Forssman.

Belönadt med hedersomnämmande vid Iduns stora pristäffing.

(Forts.)

Den friska ungdomliga rösten trängde så tydligt in i det tysta skrifrummet, att professorn nästan spratt till. Nästa minut gick dörren upp, och den nyss anlande stod bugande framför honom.

»Huru skall jag rätt klart kunna uttrycka min mors glädje och min egen djupa tacksamhet,» de blå barnsligt klara ögonen sökte professorns barska blick bakom glasögonen, men denne vinkade otåligt med handen och sade stråft:

»Jag är inte för något känslösammal, unge man, låtom oss lämna det å sido, för öfrigt är det ju blott ett rum jag erbjudit

er och en oundviklig handräckning då och då — allt öfrigt beror på er egen arbetsförmåga och flit. Jag har själf en gång stått på samma punkt som ni, och jag vet, att mannen i de flesta fall är sin egen lyckas smed. Har ni förstått mig?»

»Jag tror det,» svarade studenten lågt, medan en mörk blodvåg för en sekund färgade hans bleka kinder, »om jag ej i ord får uttrycka, hvad jag känner, hoppas jag kunna bevisa det i handling,» tillade han blygt.

»Teet är serveradt!» Fina öppnade ceremoniöst dörrarna till matsalen, det var hennes lilla krigslist att öfverrumpla sin husbonde och första aftonen förskaffa den resande en varm kvällsvard, ty inom den gamla jungfruns osympatiska yttre klappade ett särdeles varmt och ömt hjärta.

Om professorn genomsådade henne, teg han emellertid och bjöd med en gest studenten att stiga in; där i det fulla lamplyuset betraktade han sedan uppmärksamt den unge främlingens fina, intelligent ansikte med den kloka, tänkande pannan, det blonda håret och de kloka ögonen; han såg nästan ut som ett barn. Skulle väl en sådan där liten fröken, mors gullgris, en gång blifva en man som dugde till något — det trodde han icke stort på, och det satiriska löjet, som alltid låg så nära, spred sig åter kring munnen. Professor Winter kunde vara briljant älskvard och utomordentligt intressant, när han ville, men han kunde också vara kyligt ofreflig som ett majestätiskt isberg, det fick studenten vidkännas denna första kväll, och öfver de ljusa framtidsdrömmarne och ungdomsliga förhoppningarna strödde en bitter världserfarenhet sin isande frost.

Därnere i det lilla mer än anspråkslösa gårdsrummet — tillfälligtvis ledigt efter en bortflyttad portvakt — blef han emellertid genast bättre till mods; här var visserligen allt i skarpaste motsats till den eleganta väning han nyss lämnat, men det var hans egen lilla vrå, och han hade ej blifvit van att ställa stora fordringar på sin omgivning.

På det omålade bordet placerade han ännu samma kväll sina böcker och skriftillbehör; och moderns fotografi i en ram af snäckor, som han själf satt ihop, hängdes upp på en spik ofvanför bädden, sedan gick han förnöjd till sängs och sof som ett godt barn till morgonen.

När jungfru Fina trädde in nästa dag, med mjölkkanan och brödet på en liten bricka, var studenten redan uppe och klädd, sysselsatt att skriva brev hem; och om det nu var böckerna eller porträttet på väggen eller hans egen ungdomliga företeelse, det kunde hon ej afgöra, men hela rummet tycktes henne som förvandladt; i går hade det varit så tomt och öde, nu såg det helt hemvarmt ut.

»Klockan nio skulle han infinna sig hos professorn, innan denne begaf sig ut,» sade hon, »och punktlighet fäster han sig mycket vid,» tillade jungfrun med en betydelsefull nick.

Studenten smålog och lofvade det bästa. På slaget stod han äfven i skrifrummet, och nu begynnade en liten examen angående familjeförhållanden, läsplan etc., som den unge mannen i det hela bestod rätt bra. Till slut fastställdes dagordningen, matstället m. m. Söndagsmiddagarna skulle han dock äta däruppe, det var nu sagdt en gång för alla — dessutom — professorn dröjde litet — dessutom kunde han förstås komma, när han behöfde ett råd eller önskade göra en fråga.

Studenten bugade sig; han kände nog in-

om sig, att detta medgifvande var ett intrång i mångåriga vanor, och beslöt att så sällan som möjligt begagna sig af anbudet. Han hade en kamrat från hemtrakten, som redan ett år legat inne vid universitetet, han skulle nog visa honom tillräta, menade han.

»Godt, godt!» Professorn fattade hatt och käpp, det var tydligt att audiensen nu var avslutad.

Nere på sin kammare blef det den unge mannen trängt om hjärtat; det var ändå tungt att vara fattig och nödgas anlita andras hjälp — ofta ovilligt gifven — men i nästa ögonblick tog hans ungdomliga hoppfullhet åter öfverhand. Om blott vår Herre förlänade hälsa och krafter, så kunde han nog en dag återgälda det, som professorn nu lade ut för honom, ja, kanske den gamle herrn framdeles skulle vara glad öfver att hafva hjälpt honom på väg.

Han nickade och smålog af inre belåtenhet. Sedan kom jungfru Fina med en korg för hans linne och strumpor, en liten hylla slog han själf upp, och därunder arrangerades ett gammalt gardindraperi, som förträffligt skymde hans anspråkslösa garderob. Jungfrun riktigt slog ihop händerna af förtjusning, hon hade aldrig trott, att en ung herre skulle vara »så snäll med hammare och nubb,» som hon uttryckte sig. Knut Berg var van att begagna sig af till buds stående resurser, och rådlös var han aldrig; bakom det flickaktigt finhyllta ansiktet dolde sig en sällspordt fast vilja i förening med det mest förnöjsamma lynne. Jungfru Fina spådde, att »den gossen nog skulle slå sig fram i världen,» och det hade hon rätt uti; innan kort rörde sig Knut helt hemvant i den stora staden och hade snart inrättat sitt dagliga lif så regelbundet som möjligt.

Professorn såg han sällan under veckan och trodde, att denne nära nog glömt sin skyddsling i gårdsrummet, men däri misstog han sig. Från skrifrummets fönster höllo de skarpa ögonen ständigt utkik öfver studentens görande och låtande, och när den lilla studielampan kväll efter kväll tändes lika punktligt som hans egen däruppe — såg den gamle herrn rätt belåten ut, ehuru hans misstänksamma lynne allt fortfarande stod på vakt.

Hvarje söndag infann sig unge Berg, fin och borstad, till middagen i professors eleganta matsal, där bordet stoltserade med utsökt porslin och gediget silfver och jungfru Fina, som väl kände matställets urkokta soppkött och flottiga buljong, serverade en rostbiff, som kunde kommit en läckergoms hjärta att klappa af förtjusning. Det rådde mellan hushållerskan och den unge mannen det allra bästa förhållande, Knut var hennes favorit ända från första kvällen, och hon skulle gärna, trots sin husbondes varning, nött ut sina skor för att betjäna honom, om han blott tillätit henne att göra det.

Den första söndagseftermiddagen bjöd Knut farväl strax efter intaget kaffe för att ej falla sin värd till besvär, men nästa söndag föreslog professorn själf ett parti schack, däri han var mästare, och sedan blef han kvarbjuden på te. Han visste icke, om den gamle herrn tyckte om hans sällskap eller ej, men det blef från denna tid vanligt, att han tillbragte hela kvällen däruppe, och när professorn tog en bok eller satte sig vid skrifbordet, var Knut genast osynlig och tyst som ett möss bakom någon ofantlig tidning. Han hade verkligen en förmåga att aldrig vara i vägen, det erkände professorn, och som han

var fallen för vanor, blef det snart en orsak till misshumör, om Knut Berg någon söndagseftermiddag lofvat sig bort till en kamrat. Det var inte för att han saknade pojken — nej för ingen del — men han tyckte om regelbundna vanor, det gjorde han.

Stundom kunde den unge mannen under deras samtal blifva helt varm och berättat om modern och deras hem, om sina planer och förhoppningar med en ofördärfvad ungdoms rena entusiasme, och professorn satt och hörde på med sitt stereotypa leende, tills Knut plötsligt tystnade, som om han ertappat sig själf med att begå en dårskap; hvad kunde väl denne man bry sig om honom och hans små intressen, han som var så stel och främmande, att han aldrig ens med ett ord häntydt på släktskapen dem emellan.

Han anade ej, huru uppmärksamt professorn följde hvarje yttrande, hvarje uttryck i det rörliga ansiktet. En annan gång åter kunde den gamle själf slå sig lös och berättat, och då lyssnade Knut med beundran till hans genialiska påståenden och kvicka träffande omdömen; man kunde lära så mycket däraf, tyckte han.

Till jul öfveraskade studenten professorn med nyheten, att han skulle resa hem och och hälsa på modern; han hade förtjänat sig litet respengar genom renskrifning, meddelade han, för att visa, att det var ur egen kassa han tog medlen för ett sådant extra nöje. Gamle herrn brummade bistert, att han ju var en fri människa som kunde komma och gå efter eget behag, men man kunde se, att den resan ej föll honom på läppen. Fina åter torkade sina tårdränkta ögon på förkläddessnibben och menade, att det skulle bli en bedröflig jul, men försökte trösta sig med, att herr Knut skulle få det så mycket trefligare, och han log och sade, att det trodde han nog och så bar det af.

Han var så glad som ett vinterny, när han kom tillbaka, och så ifrig att efter den korta ferien återtaga sina studier. Hela terminen arbetade han som en myra, men så hade han också vackra resultat att uppvisa, när våren kom.

Då han var redo att lämna hufvudstaden, förmodade professorn smått ironiskt, att han längtade efter latmansdagarna på landet.

Den unge mannen smålog. — Han visste just inte, huru mycket tid det kunde bli öfver att latas — sade han — det var nämligen bestämdt, att han skulle konditionera under sommaren, och tre ostyriga gossar kunde nog gifva sysselsättning.

Professorn gjorde en afvärande rörelse: »Usch, de pojkarne, gemena slynglar hvar- enda en, beklagar er, unge man, beklagar på det högsta.»

Knut smålog åter; »det skulle nog gå,» menade han hurtigt. Han hade ungdomens djärfva tro på till och med det omöjligas möjlighet.

Vid afskedet sade professorn torrt, att gårdsrummet stod ledigt för honom, om han ville komma in till hösten; det var inte någon synnerligt vänlig inbjudning, men Knut tog den så och tackade på sitt eget hjärtliga sätt, och jungfru Fina, som stod i tamburen med kappsäcken, bedyrade tyst för sig själf, att »maken till den gossen fanns inte på den gröna jorden».

(Forts. o. slut i nästa n:r.)

Att stå vid sitt ord.

Hvem älskar icke en rättskaffens, genom ärlig karaktär, och hvem önskar icke vara omgifven af personer, som han kan sätta fullkomligt förtroende till!

Men huru vinnes ett sådant förtroende? Vanligen icke genom någon storslagen handling, utan i stället genom troheten i det lilla, genom den omutliga sanningskärlek, som visar sig i hvardagslivets mångahanda bestyr. Mången anses rättänkande och sanningsenlig i det stora hela, men hur är det i småsaker, dessa små händelser, hvaraf hela lifvet är uppfyllt? Kanske tycker han, att det eller det är intet att fästa sig vid, eller han tänker icke på, om han begår en liten, liten osanning. Och dock kan denna åstadkomma mycket ondt.

I alla lifvets förhållanden gäller det att vara på sin vakt, att hafva ett vaket samvete, som icke låter nedtysta sig, utan höjer sin röst för att »gilla det goda, och fördöma det onda», som vi göra.

Hvad särskildt en husmoder beträffar, bör hon i allt, mot man, barn och tjänare, vara fullt uppriktig, bestämd och ej taga tillbaka, hvad en gång blifvit sagdt. Öfva dig häruti, och du skall vinna allas förtroende, aktning och kärlek!

Se här några små exempel:

Har du lofvat din man att vara färdig på bestämd tid för att följa honom bort, så pröfva icke hans tålmod genom att låta honom vänta. Du invänder, att oförutsedda hinder kunna inträffa. Visserligen, men detta hör väl dock till undantagen, och nog kan du i de flesta fall, om du verkligen vill samt med en smula beräkning, vara i ordning till den utsatta tiden.

Har du lofvat barnen att gå ut med dem, så låt intet hindra dig från att hålla ditt löfte. Om de små gång på gång se sig besvikna, få de mistroende, kanske icke blott till dig, utan framdeles i lifvet till alla människor. Nej, det måste vara så, att hvad mamma (eller pappa) sagt, det kunna de lita på, det är säkert.

Likaså i förhållandet till tjänarne. Har du gifvit en befallning, så ändra den icke! Annars kan man få höra dem säga t. ex.: »Frun har sagt, att middagen skall vara färdig kl. 3, men det kommer väl annat bud innan dess.»

Akta dig att vara nyckfull, gör hvad du säger, äfven i de obetydligaste saker.

Har du lofvat en väninna att besöka henne, visa, att du har mening därmed!

Detta är i och för sig bagateller, men genom ett ständigt aktgifvande på sig själf skall din karaktär vinna styrka, och du skall ej vackla hit och dit i obestämdhet och obetsamhet, fel, som mycket vidlåda nutidens kvinnor.

Och då vi betänka, att det är modern, som först danar barnens karaktärer, känna vi oss då icke manade att göra allt för att bilda dem till goda, rättsinniga, sanna människor? Men för att kunna detta, måste vi själfva söka att vara sådana och föregå dem med godt exempel. Låtom oss sträfva därefter!

Anny E.

Det ligger sannerligen mera vikt på, huru människan bär sitt öde, än hurudant det är.

W. v. Humboldt.

Smånotiser för kvinnovärlden.

Dödsfall. Fru Nanna Stridbeck afled här i Stockholm den 24 januari, något öfver 74 år gammal. Fru Stridbeck, en intelligent och hjärtegod kvinna, var moder till afidne skalden Edvard Bäckström. All den ömhet och kärlek, hvarmed en moder kan omfatta sin ende son, ägnade hon honom under hans lefnad. Hans framgång i lifvet och på skaldebanan var också hennes största lycka. Under hans periodvis återkommande sjukdom vek hon aldrig från hans sida. Utom denne sin son egde hon en dotter, gift med en af de aderton i Svenska akademien, prof. And. Andersson.

Teater och musik.

Kungl. operan återupptog den 28 sistl. januari Goethes sorgespel »Egmont» med Beethovens härliga musik. Önskligt hade nog varit, om utförandet blifvit det genialiska skådespelet mera värdigt, än nu var fallet. Då emellertid våra skådespelarekrafter hittills så godt som alldeles saknat tillfälle att öfva sig i dylika högre uppgifter, har man ej rätt att begära någon mönsterprestation, utan får vara glad öfver, att början blifvit gjord, samt hoppas på en allt bättre fortsättning. Den ende, som nu i »Egmont» verkligen lyckades göra något af sin roll, var hr Engelbrecht, titelrollens innehafvare. Dock var det säkerligen ej den Egmont, som den store skalden tänkt sig honom. E. var en smula för borgerlig, saknade detta något, som skulle kunna förklara Egmonts valde öfver massorna och öfriga, med hvilka han kom i beröring. Framställningen förtjänar dock i flere enskildheter rätt mycket erkännande. — Att fröken Zetterberg ej lyckades förläna mera verkligt lif åt Clärchen, förvånar oss. Det var något uppstyldt, osäkert och kantigt i hela framställningen. För utförandet af torgscenen i fjärde akten förtjänar skådespelerskan dock erkännande. Öfriga rollinnehafvare tycktes göra sin sak efter bästa förmåga. — Den utomordentligt härliga musiken väckte det lifligaste bifall och torde, ensamt den, kunna hålla stycket uppe åtskilliga gånger. Iscensättningen var ock gjord med omsorg.

I morgon lördag gifves andra symfonikonserter, hvarvid programmet upptager Wagners Faust-ouvertyr, en pianokonsert af Brahms, symfoni (d-moll) af Schumann samt 2:dra satsen ur Beethovens stråkkvartett (a-dur).

En glädjande nyhet är, att den framstående tonsättaren och skicklige dirigenten *Andreas Hallén* blifvit anställd som kapellmästare vid k. operan från och med innevarande månads början.

K. Dramatiska teatern. Åter ett nytt dramatiskt arbete af svensk författare! Rättvisligen måste erkännas, att Dramatiska teaterns direktion på sista tiden visat ett sällspordt nit för odlande af den inhemska dramatiken. Det ena originalstycket efter det andra går öfver tiljan och ökar såväl den teaterbesökande allmänhetens som författarnes tacksamhet mot direktionen.

Det nu upptagna skådespelet »Ett åkslag» af Frans Hedberg har många förutsättningar att kunna förvärfva sig lifligt intresse från publikens sida. Visserligen är stycket bygd på en tämligen gammalmodig idé, men handlingen utvecklar sig följderiktigt, intresset stegras för hvarje akt, och flere spännande situationer förekomma. Dialogen är därjämte, såsom man ju kan vänta af en så rutinerad författare som Frans Hedberg, lättflytande, naturlig och där så lämpar sig kryddad af en godmodig humor.

Den hederlige brukspatronen Boje (hr Örtengren) har på gamla dagar gift sig med en ung och strålande vacker kvinna, Ester Larson (fru *Fahlman*), om hvars föregående lif han märkvärdigt nog ej brytt sig om att söka den minsta kännedom. Den sköna brukspatronessan, i grund och botten förärfvad, knyter en kärleksförbindelse med förvaltaren på bruket, den skurkaktige Redin (hr *Skånberg*), en landtlig don Juan, men blottas slutligen fullständigt af den unge läkaren Stålmann (hr *Törnqvist*), som vid styckets början oförmodadt kommer till bruket och blir kallad till brukspatronens sjuksäng i stället för den bortavarande bruksläkaren. Till hufvudpersonerna torde väl kanske ock böra räknas brukspatronens dotter i första giftet, Tora (eleven fröken *Svanström*), hvilken naturligtvis blir betagen i den unge d:r Stålmann och vid styckets slut, då brukspatronessan för alltid skilts från sin make, blir doktors trolofvade. Detta är i största make skådespelets innehåll och dess hufvudpersoner.

Utförandet var på alla händer förträffligt. Särskildt gäller detta hufvudrollernas innehafvare och bland dem framst fru *Fahlman*. Men äfven hrr *Törnqvist*, *Skånberg* och *Örtengren* voro ypperligt på sin plats. Och fröken *Svanström*, den unga debutanten, har genom utförandet af sin lilla, ej oviktiga roll gifvit synnerligen goda löften för framtiden. Bland bipersonerna förtjäna fröken *Ahlander* och hr *Hamrin* särskild uppmärksamhet för deras karaktäristiska framställande af brukspatronens gamla hushållerska och kusk samt i nästan ännu högre grad hr *Griinder* som den präktigt tecknade prosten, en rättfram hedersman af gamla stammen. Hr *O. Byström* var mycket rolig som den förlästa docenten Bejer, lafsamlaren. De öfriga gjorde likaledes sitt bästa och gingo väl in i ensemblen.

För iscensättningen förtjänar hr *Personne* särskildt beröm. Den vackra skogsdekorationen med vattenfallet i tredje akten — styckets bästa akt — framkallade lifligt bifall.

Till spelning å Dramatiska teatern har ytterligare antagits ett nytt originalstycke af Anna Wahlenberg, kalladt »Cendrillon». Uppslaget till detta stycke är hämtadt från den lilla treffiga skissen »I gåsmarsch», som den omtyckta författarinnan hade införd i Iduns julnummer 1890. Stycket kommer antagligen att gifvas som förpjas till »Den inbillade sjuke», och dess hufvudroller utföras af fröken Seelig och hr Palme.

Tredje kammarmusiksoarén ägde rum i tisdags i Vetenskapsakademiens hörsal, hvilken var fylld till sista plats af en synnerligt intresserad publik, hvilken med det lifligaste bifall hälsade programmets alla nummer. Utförandet var ock i alla delar synnerligen värdadt, såväl hvad den kända *Aulinska violinkvartetten* beträffar, som ock hvad angår de båda medverkande pianisterna hr *W. Stenhammar* och särskildt fröken *Sigrid Carlheim-Gyllensköld*. Lifligaste bifallet väckte ock den här flere gånger utförda pianokvintetten af Schumann, vid hvilken fröken S. C.-G. med synnerlig smak och finesse skötte pianostämman.

Fröken *Annette Essipoff*, den framstående pianovirtuosens, välkänd från föregående uppträdanden härstädes, gifver sin första konsert i Musikaliska akademien nästkommande tisdag den 9 dennes.

Den rätta.

Berättelse från landsbygden

af Fanny Chrysanter.

Prisbelönad vid Iduns stora täfling.

(Forts.)

Han tog sitt handklavér, och sedan han försiktigt öppnat dörren, frågade han in i det skumma rummet: »Är mormor ensam?»

»Ja, Ingeborg gick nyss, hon skulle lägga sig och sofva litet, sade hon.»

Han gick in. »Skall jag spela något för mormor?»

»Ja, kära, så snällt!» ropade gumman glädt.

Och så spelade han psalmer och sånger, och den gamla satt tyst, andäktigt lyssnande, men när han då till melodien: »O, Kristi oss benåda!» äfven sjöng orden, störtade tårar ur hennes ögon, och sedan han slutat, utbrast hon med rörd, tacksam stämma: »Tack, snälla Nils! En sådan söndagsafton har jag inte haft på många år!»

Men Nils förebrådde sig själf, att han ej tänkt på den gamla mormodern under de långa söndagsaftnarna, då han ju med så litet kunnat glädja henne.

Huru han sedan satt, preludierande på sitt instrument, kommo dess toner att söfva mormor. Och utan att han själf tänkte därpå, hade han sakt börjat spela melodien till den gamla kära visan: »Har du en vän.» Glömmande allt omkring sig, började han äfven sjunga vers efter vers, slutande med strofen: »Har du ej vän, har du dock Gud, slut då honom till ditt hjärta.»

Han tystnade, men spratt till vid ett ljud från kammaren innanför. — Det lät som en halvkväfd snyftning. — — — Icke kunde det vara häradsdomaren, som kommit hem? — — Han lyssnade med återhållen andedräkt.

Då öppnades dörren, som från kammaren ledde ut i förstugan, och han hörde, huru någon med hastiga, lätta steg sprang trappan uppför till vinden, och därpå hörde han samma lätta steg i rummet ofvanför, hvilket rum just var de båda dötternas.

Hans hjärta klappade hårdt och häftigt.

— Ingeborg hade varit därinne — hon hade hört, hvad han sjungit! Det var hon, som gråtit och snyfkat!

Det brusade och stormade inom honom, och dock tyckte han, att det liksom sjöng och jublade därinne. Och minnet af den drömmande, gåtfulla blicken, han sett på morgonen, flög åter som ett strålände stjärnskott förbi hans inre syn.

Den kvällen fick han ej se Ingeborg, huru mycket han längtade därefter. Och vid frukosten dagen därpå icke heller; men då de kommo in till middagen, stod hon som vanligt sysselsatt vid spisen, utan att ge akt på deras inträde. Maten satte hon fram, utan att se upp, och med ett strängt, kallt uttryck i sitt ansikte.

* * *

Det led fram mot jul, och göromålen inom hus blefvo allt talrikare. Det skulle slaktas och bryggas, bakas och tvättas. Sent och tidigt var Ingeborg i arbete, tystlåten, sluten och tungsint. Hon hade visserligen pigan och statgumman till hjälp, men det förundrade dock Nils, att hon icke begärde mer hjälp af Sofi, som oftast endast bara satt och såg på, huru system arbetade.

Det hade kommit därefter med Nils, att han icke längre betraktade den yngsta såsom den bästa af dem; att han icke mer tänkte på henne såsom den, hvilken skulle passa till hans hustru.

Hennes säkra, oftast näbbiga ton misshagade honom, och hvad han förut tagit för undergifvenhet från hennes och förtryck från Ingeborgs sida, såg han nu med helt andra ögon. Hon var lättjefull och slarvig, sällan såg han henne befatta sig med något annat än en smutsig virkning, hvilken aldrig tycktes blifva färdig. Begärde Ingeborg någon gång hennes hjälp, fick hon ofta till svar: »Det kan du väl göra själf.»

En annan gång tänkte han dock, då någon blick ur Ingeborgs kalla ögon eller något högdraget ord af henne sårat honom:

»Det är nog Ingeborgs eget fel från början. Hon har nog alltid varit för stursk att be om hjälp, emedan hon vill ha hedern för alltihop ensam. Detta har Sofi sett, och därför är hon sådan hon är.»

* * *

»Kan du slakta, Nils?» frågade husbonden en dag, då de åto middag, »jag menar stora kreatur, förstås.»

Nils svarade ett långsamt — — »Åh ja.»

»Nå, tjurn ska slaktas i morgon, lät si, att du reder dej med honom då.»

»Men hur ska' ni bära er åt med honom, han är ju så ilsken?» sade Sofi helt ängsligt.

»Jag får göra en slaktmask och sätta för hans ögon och så få vi binda honom.»

Under det Nils, tacksam för den annars tanklösa flickans oro, sade detta, kom han helt omedvetet att se mot Ingeborg, och åter mötte han ur hennes djupblå ögon en underlig, ängsligt bäfvande blick.

Hon mötte dock icke förr hans, än hennes läppar kröktes af ett föraktligt leende och hon, vänd till fadern, ifrigt sade:

»Hvarför kan inte Olsson få slakta nu som förr? Han är inte rädd af sig.»

»Rädd af sig,» hvad menade hon med det? Nils rätade på sig, och seende stadigt på henne, sade han allvarligt, men utan hetta:

»Jag är inte heller rädd. Men man springer dock ej åstad, som om det vore en lek, och tar lifvet af ett stort lifskraftigt kreatur. Det vill till att ha säker hand och blick, så att man med sitt slag verkligen döfvar djuret och gör dess dödsqual så korta som möjligt.»

Alla tego. Ingen hade egentligen tänkt på eller betraktat slaktingen från denna synpunkt förr.

Med heder utförde emellertid Nils följande morgon det svåra uppdraget. Och på aftonen stod han tillsammans med Ingeborg i matboden och hjälpte henne med köttets styckning. Plötsligt gaf hon då till ett litet rop, kastande ifrån sig den knif, hon höll i handen.

»Har Ingeborg skurit sig?» frågade Nils häftigt.

»Ja litet, jag skall gå in och linda något om.» Hon höll sin ena tumme hårdt slutet i den andra handen, men en mörk blodström trängde dock fram och ned utefter den hvita smalarman.

Nils störtade ut och var efter några sekunder tillbaka med sin mössa fylld med snö, hvarmed han bad henne försöka stilla blodet, medan han sprang in efter häfta, som han hade i sin ägo.

Därmed sprang han och var snart åter med såväl häfta som linneremser.

Då han sedan skulle hjälpa henne med förbindningen och stod med hennes hand i sin, förstod han icke själf, hvad som gick åt honom. Han,

som icke darrat på morgonen, då han stod framför den ursinnige tjuren, färdig att gifva honom dödsbugget, darrade nu vid åsynen af det blod, som ifrån Ingeborgs hand droppade ned på hans.

Han kände sig förargad på sig själf öfver denna svaghet. Nu skulle hon väl åter häna honom.

Han såg på henne och sade sakta:

»Ingeborg hade nog rätt: jag är allt en rädd stackare.»

Men Ingeborg svarade ingenting, hon smålog blott ett underligt, svagt leende, och då han slutat, hviskade hon med en liten skälfning i rösten: »Tack, Nils!» hvarpå hon tigande återtog sin sysselsättning.

I samma ögonblick kom Sofi springande och ropade ifrig och otålig: »Du måste komma in, Ingeborg! Kyrkvärden i Järfva är här, och pappa har sagt till, att han ska bjudas på aftonvard.»

Ingeborg, som nästan aldrig lät häftig eller otålig mot systemen, föreföll likväl så nu, då hon svarade:

»Jag går inte härifrån, förrän jag slutat; för en gång måtte väl du kunna styra om maten.»

Detta tyckte också i sitt sinne Nils, på samma gång han litet smått undrade, hvem denne kyrkvärden i Järfva var, som han nu för andra gången hörde nämnas som gäst i Berga. För icke så länge sedan hade han varit där en söndagsafton, då Nils varit hos sin morbror; morgonen därpå hörde han nämligen Lina säga till Per, som ock varit borta: »Här var storkalas i går, må du tro, kyrkvärden i Järfva var här.»

Och då nu Sofi på sitt litet retsamma sätt sade: »Det bryr jag mig visst inte om, det är i alla fall för din skull han kommer,» kastade Nils en frågande blick på Ingeborg.

Hon uppfångade först med tydlig förlägenhet hans blick, men så förändrades plötsligt uttrycket i hennes ansigte, och återtagande sin vanliga högdragna min och besvarande hans ögonkast med en kall, säker blick, svarade hon: »Ja, jag kommer strax. Nils får hugga sönder alltsammans så länge, som jag sagt till, att jag vill ha' det. Jag saltar ned det senare i kväll.»

Hon drog ned sina klädningsärmar, slätade till håret, tog af sig sitt stora förkläde och gick.

Systemen stod helt förvånad kvar och utropade:

»Jag kunde knappt tro, att hon så lätt skulle gå in! Förra gången han var här, var hon så stram å ohöflig som helst.»

»Hvem är kyrkvärden i Järfva?» frågade Nils med något osäker röst.

»Det är en ung, rik, barnlös änkling, som jag bestämt skulle ta, om han bara ville fria till mig.» svarade flickan och sprang skrottande sin väg.

Nils stod kvar och högg sönder köttet, så att hela boden skakade därvid.

* * *

Ett par dagar därefter voro drängarne tillika med statkarlen till skogen efter ved, medan husbonden själf rest till sockenstugan på kommunalstämma. På morgonen snöade det visserligen något, men under förmiddagens lopp ökades det mer och mer till full snöstorm. Karlarna hade slutligen riktigt svårt att komma fram med sina vedlass, men Nils skyndade dock på af alla krafter, ty han tänkte på, huru svårt gårdens kvinnor skulle hafva att reda sig, om de behöfde ved, vatten och dylikt, då vägarne nog voro alldeles igendrifna. Så fort de därför kommit hem, bad han de andra sköta om hästarne och veden, så att han fick göra vägarne fria.

Han tog ur redskapslidret en skofvel och skyndade in på gården.

Där fick han då se, huru Ingeborg i snöyrans sökte arbete sig fram till matboden, och huru snön i väldiga drivvor låg hopad just på vägen dit. Men hon var ej rädlös, det såg han ock. Äfven hon hade en skofvel i handen, hvarmed hon kraftigt och hurtigt banade sig en liten väg.

Glömmande kyrkvärden i Järfva och sin föresats att aldrig mer närma sig Ingeborg, stod han dock nu bre dvid henne.

»Får jag hjälpa Ingeborg?» frågade han, ehuru han ögonblickligt ångrade sin fråga: naturligtvis skulle hon gifva ett trotsigt, afvisande svar. Men hon såg hastigt upp. Och den unge mannen bländades nästan af det friska, strålände ansiktet och den glada, vänliga blick och ton, hvar med hon svarade: »Ja tack!»

Det föreföll Nils, där han stod i den djupa, kalla drifvan med snöstormen rusande omkring sig, som om han blott sett rosor och sol och strålände klar himmel.

Men han hade ju fått löfte att hjälpa henne! Och så högg han i med sådan fart att vägen tillboden inom kort låg öppen. Blott nedanför trapp

steget låg ännu kvar en hög, sammanpackad drifva, hvilken Nils just med sin spade tänkte bearbeta, då Ingeborg häckt ropade: »Åh, den där hoppar jag öfver!» Hon gjorde så äfven, men fick därvid ej fäste på trappsteget, utan vacklade baklänges och skulle hafva fallit, om ej Nils i sina armar uppfångat henne.

Den för purprade kinden fick visserligen därvid en ännu högre färg, och hon gjorde sig hastigt lös, men hon skrattade dock åt sitt missöde på ett gladt otvunget sätt. Det första, friska, hjärtliga skratt, Nils hört från hennes läppar.

Och hela den dagen, huru ruskig den i öfrigt var, tyckte sig Nils gå i ett klart, bländande skimmer. Nu, sedan han sett henne så glad, utan den vanliga sturska minen och hållningen, nu sedan han, om ock blott för ett ögonblick, hållit henne i sina armar, föreföll det honom, som om aldrig mer något kallt och främmande kunde komma emellan dem.

Stackars Nils! De dagar, som återstodo till julen, visade honom tydligt, huru han bedrog sig, Så främmande, så stolt, ovänlig och färdig hade hon knappt varit som under denna tid

Först kände han sig bedröfvad, nedslagen, olycklig. Oupphörligt frågade han sig själf, hvarför han nån sin kommit dit, hvarför han varit en sådan däre att själf utsätta sig för de kval, han led. Sedan förargade det honom, att en sådan högmog och styfsint flicka skulle utöfva ett sådant våld öfver honom, och så började han visa sig om möjligt än styfvare och ovänligare än Ingeborg själf. Han försökte därunder inbillas sig att han föraktade henne, att han ej brydde sig mer om henne än om den fliniga obehagliga Lina.

Det var ju för öfrigt för den yngres skull han kommit. Sofi var dock öppen och sann. Det var systemen och fadern, hårda och hjärtlösa som de voro, hvilka gjort äfven henne skenbart tank- och känslolös — — Under öm och kärleksfull ledning skulle nog det goda hos henne väckas till lif igen. Och så flydde den unge mannen med sina tankar, ord och blickar till den unga flickan, hvilken dock ofta hade ett gladt ord och leende ansikte midt i den tunga, tryckande stämning, som var rådande i julbrådskan.

(Forts.)

Från Iduns läsekrets.

»Små skrikhalsar».

Till de unga mammors tjänst, hvilka tänka följa en »barnaväns» råd uti nr 4 af Idun, ber en gammal mamma att få säga några ord.

För visso är det allt utom rätt, att, såsom barnavännen säger, »vid minsta gny rycka barnen ur vagnen» men fullt lika orätt är att låta ett litet barn skrika mer, än det tål.

Undertecknad, som en gång också var en ung mamma, och sedan dess uppfostrat sex barn, var liksom många unga mödrar fullproppad med uppfostringsplaner, som skulle sättas i verket vid första barnets födelse. Stackars lilla pyre, därmed experimenterades erbarmligt, i all välmening, förstås. Bland andra teorier var också den, att det skulle få skriska, så mycket det ville, och det skrek också, tills det fick bräck, till stor skada för barnet själf och djup bedröfvelse för dess mamma.

»Barnavännen» säger, att det barn, som skall få skriska hela nätterna, bör vara friskt. Nå, men hur skall man veta, att så är, och alla barn ha ej lyckan äga en läkare till pappa, som kan veta, om det är friskt eller ej?

Om »barnavännen» också varit mamma, skulle hon nog funnit det lite väl mycket begärdt af ett litet nyfödt barn, att det skulle kunna hafva klart för sig genast med detsamma, ifall man får skriska om dagen eller natten.

Således, mina unga mammor, varen försiktiga och på samma gång förståndiga beder

En gammal mamma.

Innehållsförteckning.

Mathilda Öbman; af H. W. (Med porträtt.) — Fyra visor af Emanuel Geibel, tolkade af Fågel Ed. — Styrelsesättet i våra hem! af Ellen Bergström. — I vimmel; af Hugo Samsehus. — Små kulturbilder, af Ave. I. — Om lifrätor; af Oskar Lundgren. — Vårsådd; ur lifvet af Edith Forssman, Bel. med hedersnämmande vid Iduns stora priståfning. (Forts.) — Att stå vid sitt ord; af Anna E. — Smånotiser för kvinnovärlden. — Teater och musik. — Den rätta; berättelse från landsbygden af Fanny Chrysanter. Priselönad vid Iduns stora priståfning. (Forts.) — Från Iduns läsekrets: »Små skrikhalsar»; af En gammal mamma.

Förlofnings- och vigselringar

ständigt lager hos

Juvelerar **HALLBERG** Stockholm.

Order från landsorten expedieras omgående

Perlhalsband,

gammalt guld, silver och juveler uppköpas konstant eller tagas i utbyte mot moderna arbeten.

Om gamla saker insändas från landsorten, sändes likvid pr omgående.

Juvelerar **HALLBERG**, Stockholm.